

nuntiet quibusdam, ne quis aliter prædicaret (I Tim. I). **A** Et ut aliqua de veteribus proferamus, Jeremiæ prophetæ verba sunt: *Horribilia, inquit, facta sunt super terram, prophetæ iniquitatem prophetant* (Jerem. v). Multa sunt divinæ legis documenta, quæ de largo vestri culminis fonte nostris rivulis infundatur [F. infunduntur]. Quia vero in quamdam suspencionem nostra Africana a malignis hominibus apud memoratam regiam civitatem recitata est provincia, ante dictam relationem memorato fratri Paulo Constantinopolitano auctiuiti transmissam, vestræ Deo amabili beatitudi direximus, quam rogamus humiliter per vestræ sacratissimæ sedis responsales transmittere, qualiter prospere cognoscamus, si memoratus superius frater a nefanda se novitatis adinventione ad integram reformaverit orthodoxæ fidei prædicationem. Quod si **B** dissimulaverit, auctoritas almæ sedis vestræ juxta patrum sanctiones salubri consilio pertractabit a sano corpore separare vulnus insanuum, remotoque morbi sævientis flatu cautius, quæ sunt sincera perdurent, et grex purior ab hac mali contagione, spiritali vestri culminis ferramento purgetur. Novissime hoc, necessitatis eventum quod accidit, in veritate suggerimus, quia nobis specialiter per unamquamque provinciam synodos contrahentibus venerandas, dum ex nostro collegio fratribus electis plenam transmittere nitimur legationem cum nostris relationibus, quædam oborta sunt, quæ nostram intentionem rationabiliter prohiberent. Sed hujus rei quam memoravimus, urgente necessitate, generali Africanæ provincie constituto per legatos diversorum conciliorum inito, generalem hanc prospere vestro culmini demandavimus relationem, postulantes non nobis, sed ipsi quæ evenit, necessitati ascribere.

γῆρ τῆς χώρας προελθούσας ἡμῖν τῆς συνόδου, ἐπελεξάμεθα τινὰς ἀδελφούς ἐκ τοῦ καθ' ἡμῶν συλλόγου μετὰ τῶν οἰκίω ἀναφορῶν ἐπέμψαι πρὸς ἐντελεστέρων πρεσβείαν· τοῦτο δὲ βουλομένων ἡμῶν, κοινὴ τις συμφορὰ τῆ καθ' ἡμῶν ἐπιθούσῃ ἡμῶν, τὸν ἡμέτερον περὶ τοῦτο σκοπὸν διεκώλυσεν, ὅθεν ταύταις, ὡς εἰρηται, πρὸς τὴν ἡμέτεραν ὑπεροχὴν ἀπέμψαμεν, παρακαλοῦντες μὴ μᾶλλον ἡμῶν ἢ τοῖς ἐξ ἀνάγκης συμβᾶσι καταλογισασθαι τὴν παραίτησιν.

Κολομβίος ἐπίσκοπος τοῦ πρώτου θρόνου τῆς ἐν Νουμπίδι συνόδου. Ἐχον ὑπὲρ ἡμῶν, θέσποτα ἀγιώτατε καὶ μακαριώτατε Πάτερ πατρῶν.

Στέφανος ἐπίσκοπος τοῦ πρώτου θρόνου τῆς ἐν τῷ Βυζακίῳ συνόδου. Ὁμοίως.

Ῥεπαράτος ἐπίσκοπος τοῦ πρώτου θρόνου τῆς ἐν Μανριτανίᾳ συνόδου. Ὁμοίως.

ἄλλων ἀπάντων φρονιμωτέρους, κινῶ τινὰ παρ' ἑαυτῶν ἀκυρίσκουσι καὶ προφέρουσιν, ἀγροούντες ὅτι ὁ Κύριος ἡμῶν καὶ Θεὸς, τὰ ἀσθεῖα τοῦ κόσμου ἐξελέξατο, ἵνα καταργήσῃ τὰ ἰσχυρά, καὶ διὰ τῶν μωρῶν κατασχῆναι τοὺς οἰομένους εἶναι σοφοὺς. Ὅθεν Τιμοθέῳ γράφων ὁ τῶν ἐθνῶν ἀπόστολος παρεγγυᾶται τὰς βεβήλους ἡμᾶς ἐκτρέπισταί καὶνοτομίας εἰς ἀσθεῖαν ἀπογούσας, καὶ ἀκάνθας καὶ τριβόλους ἐπικομιζομένας. Ἄλλὰ καὶ Ἐφεσίοις προστάσει μὴδαμῶς ἐπιτροδιδυκαλεῖν. Συμφώνως δὲ καὶ οἱ τῶν παλαιῶν ἡμᾶς ἐκπαιδεύουσι λόγοι· διακηρῦττει γὰρ ὁ προφήτης Ἰερμίας οὕτως· φρικτὰ ἐγένετο ἐπὶ τὴν γῆν. Οἱ προφῆται αὐτῆς ἄνομα προφητεῦουσιν. Ἄλλὰ καὶ ὁ θεὸς νόμος πλείοσιν ἡμᾶς ἐξασφαλίζεται παραγγέλλουσι, ἅπερ ἡμῖν ἡ ὑμέτερα πηγάζουσα κορυφή, τοὺς ἡμέτεροὺς ὀχετοὺς ἀνερέυγει, καὶ σαφλεῖς ἀπεργάζεται πρὸς εὐσέβειαν. Ἄλλ' ἐπειδὴ παρά τινων κακοθελῶν ἀνθρώπων ἐ-
B ὑπονοία τῆ βασιλευούσῃ πόλει γένηται πως ἡ καθ' ἡμῶν χώρα τῶν Ἀ.ρων, τὴν εἰρημένην γεγράφει παρ' ἡμῶν ἀναφορὰν πρὸς τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν Παῦλον τὸν ἐπίσκοπον Κωνσταντινουπόλεως τῆ ὑμέτερα θεωρεῖ μακροπρόθετα κατεπέμψαμεν, σὺν εὐλαβείᾳ παρακαλοῦντες, ἵνα διὰ τῶν ἀποκριστικῶν τοῦ καθ' ἡμῶν ἀποστολικῶ θρόνου ταύτην πρὸς αὐτὸν ἀποστείλῃ, καὶ μάθωμεν αἰσίως εἶγε ὁ προλεχθεὶς ἡμῶν ἀδελφὸς τῆς ἐφευρεθείσης ἀθεμίτου διυστάμηνος καινοτομίας πρὸς τὸ ἀκραιφνὲς τῆς ὀρθοδόξου πίστεως ἐπανερχεται κήρυγμα. Εἰ δὲ τοῦτο παραποιεῖται μὴ μεταβαλλόμενος, θεὸν ἐστὶ τὴν τοῦ καθ' ἡμῶν ἀποστολικῶ θρόνου αἰθεντικῶν βουλῆ σωτηρίῳ σκίψασθαι τοῦ ὑγινοῦ σώματος τὸ ἀθεράπευτον νόσημα διαχωρίσαι κατὰ τὴν τῶν ἁγίων πατρῶν διάταξιν. Ἴνα, τοῦ χαλεποῦ διαρρύντος τῆς αἰρέσεως τραύματος, τὰ τῆς εὐρωστίας ἀσφαλίστερον ἡμῖν διακεινῶσιν, οἷα τῶ πνευματικῶ σιδήρῳ τῆς ὑμέτερας ὑπεροχῆς τοῦ τοιούτου πονηροῦ μιάσματος τὴν Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ποιμνὴν ἐλευθερούσης.

Τὸ δὲ συμβᾶν ἐν τέλει χρεῶν ἡμᾶς ἀναγκαῖον. Ἄφ' ὅλης

Columbus episcopus primæ sedis concilii Numidicæ. Ora pro nobis, domine sancte ac beatissime Patrum Pater.

D Stephanus episcopus primæ sedis concilii Byzaceni. Ora.

Reparatus episcopus primæ sedis concilii Mauritanicæ. Ora.

ÉPISTOLA IV,

VICTORIS CARTHAGINENSIS EPISCOPI AD SANCTUM THEODORUM ROMANUM PONTIFICEM.

Domino beatissimo et honorabili sancto fratri, Theodoro papæ, Victor.

Vestræ beatissimæ, paternitatis apud Deum acceptabilia opera, et conversatio gloriosa pene mundo toti sunt manifesta. Prædicationibus igitur aposto-

Δεσπότη τὰ πάντα μακαρ. καὶ τιμιωτάτῳ ἀδελφῷ Θεοδώρῳ ἀγιωτάτῳ πάπῃ, Βικτωρ ἐπίσκοπος.

Τῆς ὑμέτερας πατρικῆς ἀγιωσύνης αἱ τε θεάριστα πράξεις καὶ ἡ ἐνδοξὸς ἀναστροφὴ, παντὶ τῷ κόσμῳ σαφῶς πεφανέρωται· καὶ γὰρ ὡσπερ διὰ τῶν ἀποστολικῶν κη-

φυγμάτων και τῆς ἀλυθοῦς αὐτῶν παραδόσεως σύμπερασα ἡ γῆ τὸ τῆς πίστεως κατεπλούτησε σέλας, οὕτω και διὰ τῆς ὑμετέρας παρακλητικῆς ἀμα και παιδευτικῆς νοουθεσίας τῆς ἐκ τῶν θείων προφειρομένης ὑμῖν λογίων ἢ τοῦ Θεοῦ καθολικῆ Ἐκκλησία βεβαίως οἰκοδομεῖται ἡ τῆς ἀποστολικῶς ὁρεῖς θεμελιωθεῖσα, και τοῖς πατρικοῖς δόγμασιν ἰσχυρῶς κραταιωθείσα, εἰς τὴν ὁμοτιμίαν οἱ ἅγιοι ἀπόστολοι κατὰ τὴν ἐν κλήρῳ θείῳ δεδορημένην αὐτοῖς ἔξουσίαν παρὰ τοῦ Πνεύματος τὰ τῷ Θεῷ προσγενομένα τι και προφωρισμένα πλήθη τῶν λαῶν, εὐσεβῶς και ὁσίως ἐπίστρεψαν, ὡσπερ ἐκ σκότους εἰς φῶς, και ἐκ θανάτου πρὸς ζωὴν, και ἐξ ὀλισηρῆς ἤτοι πεπλανημένης δόξης εἰς εὐκλερενῆ και ὀρθόδοξον πίστιν, ταῖς σωτηρίαις αὐτῶν προστάξισι τε και παρακρίσεισιν. Ἐν κατ' ἔχονος ἡ ὑμετέρα βαινοῦσα θεοτιμῆτος ἀδελφότης, και τὸ τῆς αὐτῶν ἀρετῆς ἀξίωμα τελείως μεταδίδουσα, ταῖς ἀπαρράλλετοις τῶν κτητορθωμάτων αὐτῶν ἐκπληρώσει τὴν ἅγλαν τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίαν κατακοσμοῖ, τῇ τῶν δοκιμητάτων αὐτῆς ἐπιβολῇ και τῇ ἀγιότητι τῆς οἰκίας ἀναστροφῆς ἡ ἐπιειθῆ πράξεισιν ὁσίαις ἡ εὐσεβείας ἡμῶν ἐπισφραγιζεσθαι πέφυκε πιστι. Ὅθεν τὰ εὐάρεστα τῷ Θεῷ και φίλα ταῖς ἱερατικαῖς αὐτῆς ἀπαύστως ἐνεργῶσα κινῶσισι, φύλαξ τῶν τοῦ θείου νόμου καθέστατων ἐνταλμάτων, πεπεισμένα σαφῶς, ὡς οὐχ' αἰ ἀκραταὶ τοῦ νόμου δίκαιοι παρὰ τῷ Θεῷ, ἀλλ' οἱ ποιηταὶ τοῦ νόμου δικαιωθήσονται, κατὰ τὸν θείον ἀπόστολον. Ἐν ᾧ νόμῳ τὴν μελέτην ἔχεις νυκτὶς και ἡμέρας, κατὰ τὸ γεγραμμένον, ἡ ὑμετέρῃ θεοτιμῆτος και ἅγια μακαριότης, οὐκ ἐν ψυχῇ τῇ μνημῇ τυπουμένην ἐκ τῆς ἀναγωγίσεως, ἀλλ' ἐν καθαρῇ τῇ συνειδήσει κρατυνομένην διὰ τῆς χάριτος, και οὕτω βεβαίως και ἀμετακινήτως ἐγκάρδιον ἔχει τὸν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ νόμον, ὡστε τὸ ψαλμικὸν ἐφ' ἡμῖν ἐκπληροῦσθαι ἔρητὸν, τὸ φάσκον· Τὸ στόμα μου λαλήσει σοφίαν, και ἡ μελέτη τῆς καρδίας μου σύνεσω. Ὁ νόμος τοῦ Θεοῦ αὐτοῦ ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ, οὐ μελίαν γεγραμμένος, ἀλλὰ πνεύματι Θεοῦ ζῶντος, μυστικῶς ἰσφραγιμένος, οὐ γὰρ ἐν πλατῇ λιθίναις, ἀλλ' ἐν πλατῇ καρδίας σαοκίνης, ὡς φησι Κορινθίους γράφων ὁ ἅγιος Παῦλος. Τοῦτων οὕτως ἔχόντων, σημαίνομεν τῇ θεαρίστω μακαριότητι ὡς τῇ ἐπακαυδιστικῇ τοῦ Ἀγγούστου μανὸς τῆς ἐνισταμένης τετάρτης ἐπινομήσεως, τῆς ἐκ Θεοῦ προκαταλαβούσης ἐπικουρίας, διὰ τῶν ἁγίων και θεοδιδάκτων ἡμῶν προσευχῶν, τὴν ἐμὴν ἰλαχυσίαν εἰς ἀρχιερατικὴν ἀξίαν τῆσδε τῆς καρθαγενεσίαν πόλεως χάριτι θεῖα προύργων. Ἦς τὸ μέγεθος ἐνεργητικῶς ἡμᾶς διακρύσαι, τὸν πανάγαθον ἐκτεύσατε κύριον ὡς ἂν, αὐτοῦ διακυβερνώτος ἡμᾶς, τῶν [Supple κακῶν] ἐλευθερωθῆμεν πράξειων ἡμῶν πρὸς τὸ μὴ ὄνομα μόνον, ἀλλὰ και τὸ ἔργον τῆς ἱερωσύνης κατέχομεν, ἐξ αὐτοῦ σκεπαζόμενοι τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, παρὰ τινων [Lege παραθεμιῶν] ἡμᾶς αὐτῶ τῶν ἁγίων και θεοπειθῶν ἡμῶν προσευχῶν, ἵνα ταύταις ὀχυρωθέντες και ταῖς χρυσταῖς νοουθεσίαις ἡμῶν στηριχθέντες ἀξιωθῶμεν ἀν παντὶ τῷ πιστευθέντι ἡμῖν Χριστιανικωτάτῳ λαῷ, τῇ σκέπῃ τῆς χάριτος, ἀβλαβῆς φυλαχθῆναι μέχρι τέλους. Ἐκ προσώπου δὲ τῆς ἡμῶν μετριότητος εἰς προσκῦψισιν τῆς ὑμετέρας σθεσασίας, και ἁγιωτάτης ἀδελφότητος, ἐξεπέψαμεν Μέλλωνων τὸν πρόσφυγα ἡμῶν, ἀδελφὸν δὲ, και συνεπισκοπον ἡμῶν, και ῥεδέμπτων τὸν διάκονον, και Κρισκεντοῦρον τὸν νοτάριον τοῦ καθ' ἡμᾶς ἁγίου

licet et doctrinis dum veræ fidei cultura universa repleta sit terra, per divinorum tamen eruditionem eloquiorum, vestra instrumete admonitione exhortatoria, superædificatur orthodoxa Christi Ecclesia, apostolica insitutione fundata, et a fidelibus Patribus firmissime roborata. Ad quam omnes beatissimi apostoli, pari honoris et potestatis consortio præditi, populorum agmina convertentes, pie et sancte de tenebris ad lumen, de lapsu ad veram fidem, de morte ad vitam homines divinæ prædestinationis gratia præscitos, salutaribus præceptis ac monitis perduxerunt. Quorum sanctorum apostolorum vestra fraternitas honoranda sequens plenius merita, et perfectius implens exempla, Ecclesiam Dei morum probitate et actuum sanctitate condecorat, et fide sacra vel Christianis moribus vigena, quæ fieri Deo placita præcepit, studiis pontificalibus indesinenter operatur et perficit, servans legis divinæ mandata: *Quia non legis auditores justi sunt apud Deum*, sicut narrat Apostolus, *sed factores legis justificabuntur* (Rom. 11). In qua lege divina vestra sancta et veneranda sinceritas, sicut scriptum est, meditatur die ac nocte (*Psalms. 1*): quæ meditatio non lectione per figuram litterarum tantum conspecta, sed uberante in vobis Christi gratia, in vestra cognoscitur conscientia immobiliter insita, nullatenus de vestro corde recedente lege Christi Dei Domini sacrosancta, sicut in Psalmis dicit propheta: *Os iusti meditabitur sapientiam, et lingua ejus loquetur iudicium* (*Psalms. xxxvi*). *Lex Dei ejus in corde ipsius: non atramento, sed Spiritus Dei vivi vestra in arcana conscripta; neque in tabulis lapideis, sed in tabulis cordis carnalibus* (*II Cor. 11*), sicut beatissimi apostoli Pauli ad Corinthios missa nos docet epistola. Quibus præmissis, significamus Deo placitæ fraternitati vestræ, die decimo septimo Kalendarum Augustarum indictionis quartæ, nostram humilitatem divina gratia, suo ut præcepit munere præveniente, ut vestris sanctis ac Deo dignis precibus, in sancta Carthaginensis civitatis ecclesia pontificalis honoris accepisse consecrationem et stolam. In quo dignitatis fastigio, ut a Deo omnipotente regamur ab altissimo, et a malis actibus liberati, sacerdotale non nomen tantum, sed Christi Domini Dei nostri protegente auxilio, et meritum habeamus, vestris sanctis ac Deo acceptabilibus nos commendantes orationibus, poscimus, quatenus et vestris deprecationibus pro nobis ad Deum effusis muniti, et eruditionibus bonis instructi, digni efficiamur cum omnibus nobis populo Christiano commisso illæsi protegi velamento divino Ad salutationem ergo vestræ sanctæ et honorandæ fraternitatis, vice nostra Mellosum humilem vestrum fratrem, nostrum episcopum, et Redemptum diaconum, vel Crescenturum notarium sanctæ nostræ sedis, vestros famulos destinavimus, quos postulamus celerius nobis a vestra beatitudine persolvi, quo possint ad proprias ecclesias ante hiemem Deo propitio remeare. Præ omnibus autem fateor, in ipsa

* Vel hic, ut passim, pro et. In Græco και. HARDUINUS,

nostræ profectionis exordio cor nostrum non leviter vulneratum fuisse, ut propheticum illud præceptum exoptarem, dicens : *Quis dabit capiti meo aquam, aut oculis meis fontem lacrymarum, et sedens plorabo die ac nocte?* (Jer. ix.) Ecce enim Ecclesiæ Dei non leviter perturbantur, Christianissimorum voces ac gemitus episcoporum non supportamus, querentium et clamantium novitates et concinnationum signa, a Paulo venerabili consacerdote nostro, ut dicitur, contra fidem veracissimam approbata debere repelli. Nos autem temperamentum causis innectentes, expedire potavimus, prædictorum beatissimorum consacerdotum nostrorum licet iustissimos questus æquanimiter supportare, et ad auditus venerandos fraternitatis vestræ hoc ipsam pervigili cura deducere. Inquirent enim, quædam vice epigrammatum, chartarum volumina in sacris ædibus apud regiam civitatem nuper esse suspensa, religioni catholicæ et ipsi veræ fidei ac Patrum traditionibus omnino contraria. Quis enim vecors sacrilega voce audeat prædicare in Domino nostro Jesu Christo aut unam tantummodo voluntatem, aut unam operationem existere, dum manifestissimis Patrum definitionibus liquidius clareat in Domino nostro Jesu Christo duas naturas, et earum duas voluntates, duasque operationes vel proprietates naturales modis omnibus inveniri? Et possumus multiplicitibus Patrum documentis nostræ parvitatibus intentionem firmare, nisi vestram sanctissimam fraternitatem in omnibus corde ea retinere firmissime teneamus. Ut autem ipsius sedis apostolicæ decretis per omnia confirmemur, Leonis beatissimi prædecessoris vestri apostolicæ memoriæ definitionem inseri pervidimus, et continet (Epist. 10) : Agit enim utraque natura ^a cum alterius communione quod proprium est. Nos itaque Patrum in omnibus decreta sequentes, in Christo Domino nostro duas naturas, earumque duas voluntates, duasque operationes firmissime prædicamus, Deum verum atque hominem verum absque delictis humanis veraciter confitemur, repudiantes cunctarum hæresum subsannationes, vanitates et insanias mendaces. Vestrum est itaque, frater sanctissime, canonica discretionem solite contrariis catholicæ fidei obviare, nec permittere noviter dici quod Patrum venerabilium auctoritas omnino non censuit. Nos enim humiles corde, quæ recta sunt adjutore Domino sapientes, uno vinculo charitatis vobiscum sumus constricti, veram fidem ac religionem catholicam in omnibus fortiter defensantes. Studiosius itaque a catholicis improbis posse resistere, imminendum est, ne torpore desidii oppressi, culpæ taciturnitatis teneamur obnoxii, et quasi favorem impendentes judicemur, dum adversa catholicæ fidei propulsare negligimus. A beato namque Felice apostolo ^b vestræ sanctitatis prædecessore dictum est : *Negligere vitæ, cum possis, deturbare perversos, nihil est aliud quam fœvere; nec caret scrupulo societatis occul-*

θρίνου, τοὺς οἰκίτας ὑμῶν, οὐς τὴν ταχίστην πρὸ χειμῶνος ἐπαλεῖθαι πρὸς ἡμᾶς ἀπολομένους ἐκ τῆς ὑμετέρας μακαριότητος παρακαλοῦμεν ἀποκαθισταμένους ταῖς αὐτῶν Ἐκκλησίαις. Ἐκείνο δὲ διαγγέλλω πρὸ πάντων, ὡς ἐν αὐτῇ τῇ ἀρχῇ τῆς ὑμῶν χειροτονίας, ἰσραελισθησαν οὐ μετρίως ὑμῶν αἱ καρδίαι, ὥστε καὶ τὸ πρυφνητικὸν ἐπάδειν ῥήτόν· « Τίς δώσει τῇ κεφαλῇ μου ὕδωρ, καὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς μου παγὰς δακρῶν, καὶ καθήσομαι, καὶ κλάσομαι νυκτὸς καὶ ἡμέρας; » Ἰδοὺ γὰρ αἱ Ἐκκλησίαι τοῦ Θεοῦ μεγάλως συνταράσσονται, ὥστε μᾶτε φέρεται ἡμᾶς δύνασθαι τὰς τῶν Χριστιανικῶν λαῶν οἰκωγὰς καὶ τοὺς στιγματοῦς πάντων τῶν ἐπισκόπων, ἐγκαλοῦντων καὶ καταδιδόντων, διὰ τε τὰς καινοτομίας, καὶ τῶν τεχνασμάτων τὰ πλάσματα, τὰ παρὰ Παύλου, καθὼς φασὶ τοῦ θεοφιλοῦς ἡμῶν συλλειτουργοῦ κυρωθέντα κατὰ τῆς ἀληθοῦς ἡμῶν πίστεως. Δίον αὐτὸν ὑπῆρχε ταῦτα διδάσασθαι καὶ ἀπιβεβαῖν, ἀλλὰ μὴ μέχρι τοῦ νῦν ἐδιδέκεν. Ἡμεῖς δὲ τοῖς πρέμμεσι τὴν προσέπουσαν ἐπιτιθέμετες διάκρισιν, συμφέρον ἡγήσασθε δικαίας οὔσης, πρώτως μὲν ὑπενεγκεῖν, τὰς τῶν ἀγνωστῶν ἡμῶν συλλειτουργῶν αἰτίας ἀνακομίσει ταύτας ἐν ἀγρότην φροτιδί πρὸς τὰς σεβασμίους τῆς ὑμετέρας ἀδελφότητος ἀκούας. Λίγουσι γὰρ ὡς ἔναυχος ἐν Κωνσταντινουπόλει χάρται τινὲς ἐπιγραμμάτων δίκην ἐν τοῖς τῆς ἐκκλησίας ἱεροῖς προτύλοις ἀνετίθησαν τῇ τε ὀρθοδόξῳ πίστει, καὶ τῇ εὐσεβεί τῶν πατρῶν διδασκαλίᾳ παντελῶς ἀντικείμενοι. Τίς γὰρ ἀφρον οὕτως ἐστὶ καὶ ἀνόητος, ὥστε χαλμῶσαι παύτως ἱεροσύλῃ φωνῇ, μίαν θελήσιν, ἢ μίαν ἐνεργίαν ὑπάρχειν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ; καίτοι τῶν πατρικῶν ὄρων τηλαυγῶς ἡμῖν καὶ ἐκδήλωσ παραδηλοῦντων, δύο τοῦ αὐτοῦ καὶ ἐνὸς κυρίου ἡμῶν καὶ Θεοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τὰς φύσεις ὑπάρχειν, καὶ δύο θελήσεις, καὶ δύο ἐνεργείας, καὶ ἰδιότητος φυσικῆς, ὅπερ πολυτρόπως ἐξ αὐτῶν τῶν ἁγίων πατρῶν ἀποδείξει δύναμθα κατὰ τὴν ἡμετέραν δύναμιν, καὶ τὸν ἀληθῆ περὶ τοῦτου βεβαιώσασθαι λόγον, εἰ μὴ ὅτι σαφῶς πεπεισμεθα ταῦτα τῇ καρδίᾳ κραταιῶς ἐν πᾶσι κατέχειν καὶ παριστᾶν τὴν ὑμετέραν ἀδελφικὴν ἀγιωσύνην. Ὅθεν καὶ ἡμεῖς τοῖς τοῦ καθ' ὑμᾶς ἀποστολικοῦ θρόνου ψηφίσμασι τὸν ὑμέτερον ὀχυροῦντες λόγον, λίοντος τοῦ ἐν μακαρίᾳ τῇ μνήμῃ προσηγησαμένου ὑμᾶς τῷ ἡμετέρῳ γράμματι τὸν ὄρον συνιμβυλεῖν ἐσπουδάσαμεν, ἔχοντα οὕτως· Ἐνεργεῖ ἑκατέρᾳ μορφῇ μετὰ τῆς βατίρου κοινωνίας τοῦτο ὅπερ ἴδιον ἔσχακεν. Ἡμεῖς μὲν οὖν τὰ τῶν ἁγίων θεσπίσματα μεταδιδόντες, δύο φύσεις, ὡς εἴρηται, καὶ δύο θελήματα, καὶ δύο ἐνεργείας αὐτοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ βεβαίως κηρύττοντες ὁμολογοῦμεν αὐτὸν Θεὸν ἀληθινόν, καὶ ἄνθρωπον ἀληθινόν χωρὶς ἁμαρτίας, ἀποβαλλόμενοι πάσης αἰρέσεως τοὺς μυκτηρισμοῦς καὶ τὰ ψεῦδη, τὰς τῶν ματαιότητος καὶ τὰς ἀφροσύνας. Ἡμέτερον δὲ ἐστὶν, ἀγνώτατε ἀδελφε, κρίσει κόνονικῇ συνήθως ἀντικαθίστασθαι τοῖς ἀντικείμενοις τῇ καθολικῇ Ἐκκλησίᾳ, καὶ μὴ συγχωρεῖν ὄλω, νίον τι λίγισθαι κατὰ τῆς ἀληθείας, μᾶτε μὲν ὁμολογεῖσθαι τι καθάπαξ ὅπερ οὐχ ὄρισεν ἡ ἁγία τῶν ἐγκρίτων πατρῶν παράδοσις. Ἡμεῖς γὰρ οἱ ἐλάχιστοι τοῦ κυρίου διακυβερνήτων τὰ ὀρθὰ φρονούντες ἐνὶ τῷ ἀγάπης δεσμῷ μετ' ὑμῶν συνεσφιγμεθα, τὴν ἀμώμητον πίστιν, ἦγον τὴν ὀρθόδοξον ὁμολογίαν ἰσχυρῶς ἐν πᾶσι διεκδικούντες. Δίον οὖν ἐστὶν ἐπιμε-

^a Ex Græco hic rursus utraque natura in sexto casu. HARD.

^b Lege, apostolico. HARD.

λίστερον τοὺς ὀρθοδόξους, ἀδοκίμοις ἀντικαθίστασθαι, καὶ ἄμα μὲν ἠρεμεῖν. Ἴνα μὴ τῇ ναρκώσει τῆς ἀμελείας συννεχθέντες, τῷ τῆς σιωπῆς παραπέσωμεν παραπτώματι, καὶ εὐνοίαν ὡσπερ τινὰ κριθῶμεν ἐπιδεικνύμενοι πρὸς τὰ τῆ καθολικῆ Ἐκκλησίᾳ ἐναντιούμενα, διαναβαλλόμενοι ταῦτα κατακρίνειν καὶ ἐξωθεῖν. Ἐῖρηται γὰρ σοφῶς τῷ προκηρησαμένῳ τὴν ὑμέτεραν ἀποστολικὴν ἀγιωσύνην φιλῶν τῷ ἀποστολικῷ πάπᾳ, ὅτι τὸ ἀμελεῖσθαι τὸν τίως δυνάμενον συ ταράζει τοὺς διεστραμμένους, οὐδὲν ἕτερον ἴσθιν, εἰ μὴ περιποιήσασθαι τὴν τούτων ἀσέβειαν· οὐ γὰρ ἐστέρηται τῆς πρὸς αὐτοὺς κεκρυμμένης ἐγκλήσιώς τε καὶ ἱταρίας, ὁ περιστῆλλόμενος τῷ φανερῷ τούτων ἀκτιπύειν μολύσματι. Καὶ μάλιστα προδῆλου τυγχάνοντος, ἀγιώτατε δέσποτα, καὶ τῆς οἰασοῦν ἑρμηνείας. Χωρὶς τῆς τῶν ἰοδῶν ὄφρων πανουργίας, ἤγουν τῆς τῶν αἰρετικῶν κακουργίας. Ὡς τῇ ἀναίρεισι τῶν Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ φυσικῶν ἰδιωμάτων, αὐτὰς ἐκείνοι τὰς τοῦ Χριστοῦ φύσει· συγχέουσιν, ὅπερ ἐναντίον ὑπάρχει σοφῶς τῷ ὄρω τῶν ἐν Καλιχθόνι συνελεγμένων πατρῶν, ἐν ᾧ τῆς πίστεως ἡμῶν ἐντέλως ἴσθιν ὁ θεμέλιος, καὶ οὐ τοῖς Ῥωμαίοις μόνον, ἀλλὰ καὶ πάσῃ τοῦ Θεοῦ καθολικῆ καὶ ἀποστολικῆ Ἐκκλησίᾳ. Διὰ τούτου χάριν ἐμείλομεν καὶ αὐτῷ ἐπισκόπῳ Κωνσταντινουπόλεως τὰ αὐτὰ γράψαι καὶ ὑπονοῆσαι θεόντως αὐτόν, ἀλλ' ἐκώλυσεν ἡμᾶς τὸ μᾶθεῖν, ὡσπερ εἰ κακοὶ τινες ἄνδρες ψευδοηγορίας τινὰς ἐκείσε κατὰ τῆς ἡμετέρας τῶν Ἀφρῶν χώρας ἀνήνεγκαν. Ὅθεν δυσωπούμεν ἵνα τὰ πρὸς τὸν Παῦλον τὸν ἀγιώτατον πατριάρχῃν ἐκ τῶν ἐνθάδε ἐπισκόπων ἡμῶν γραφέντα συνοδικῶς διὰ τῶν τῆς ὑμέτερας μακαριότητος ἀποκρισίων ἐπιμεθῆναι τῷ αὐτῷ ἀδελφῷ ἡμῶν Παύλῳ κελεύσῃτε. Ἐβῶμενον καὶ μνησθέντων ἡμῶν χαρίζεται σε ἡμῖν, δέσποτα, ὁ παντοδύναμος Θεὸς, ἀγιώτατε ἀδελφέ.

ισ, qui manifeste facinorosi desinit obviare. Liqueet, doctor sanctissime, venenosa serpentum sine simplicitate astutia, manifesta est dolosa hæreticorum fallacia. Quid est enim naturarum in Christo Domino nostro proprietates auferre, nisi earundem naturarum confusionem inducere? quod catholice Ecclesie, id est, statutis quam maxime Patrum sancti Chalcedonensis concilii exstat contrarium, ex quo amplius et fundamentum fidei et perfectio indubitate consistit. Possemus vero etiam eidem fratri et coepiscopo nostro Paulo beatissimo regie civitatis antistiti similia nostris scriptis dirigere, nisi malorum cognoscereum falsis locutionibus dictum fuisse, nostram quasi Africanam provinciam posse aliqua, quæ in vero non consistunt, mala peragere. Sed et hoc nostræ postulationi subjungimus, ut ea quæ epistolari- ter a coepiscopis nostris sancti concilii nostri ad beatissimum Paulum patriarcham scripta sunt, per vestræ beatitudinis responsarios eidem fratri nostro Paulo dirigere jubeatis.

τῷ ἀδελφῷ καὶ συλλειτουργῷ ἡμῶν Παύλῳ τῷ ἀγιώτατῳ ἐπισκόπῳ Κωνσταντινουπόλεως τὰ αὐτὰ γράψαι καὶ ὑπονοῆσαι θεόντως αὐτόν, ἀλλ' ἐκώλυσεν ἡμᾶς τὸ μᾶθεῖν, ὡσπερ εἰ κακοὶ τινες ἄνδρες ψευδοηγορίας τινὰς ἐκείσε κατὰ τῆς ἡμετέρας τῶν Ἀφρῶν χώρας ἀνήνεγκαν. Ὅθεν δυσωπούμεν ἵνα τὰ πρὸς τὸν Παῦλον τὸν ἀγιώτατον πατριάρχῃν ἐκ τῶν ἐνθάδε ἐπισκόπων ἡμῶν γραφέντα συνοδικῶς διὰ τῶν τῆς ὑμέτερας μακαριότητος ἀποκρισίων ἐπιμεθῆναι τῷ αὐτῷ ἀδελφῷ ἡμῶν Παύλῳ κελεύσῃτε. Ἐβῶμενον καὶ μνησθέντων ἡμῶν χαρίζεται σε ἡμῖν, δέσποτα, ὁ παντοδύναμος Θεὸς, ἀγιώτατε ἀδελφέ.

EPISTOLA V,

PAULI CONSTANTINOPOLITANI EPISCOPI AD SANCTUM THEODORUM ROMANUM PONTIFICEM.

Τῷ παναγιωτάτῳ καὶ μακαριωτάτῳ ἀδελφῷ καὶ συλλειτουργῷ, κυρίῳ Θεοδώρῳ, Παύλῳ ἀνάξιος ἐπίσκοπος, χαίρειν.

Ἴδου δὴ τί καλὸν ἢ τί τερονδὸν, ἀλλ' ἢ τὸ κατοικεῖν ἀδελφοῦς ἐπὶ τὸ αὐτό, ἐν τῇ πνευματικῇ λέγῳ κατοικίᾳ, τῇ ὁμοφροσύνῃ τῆς πρὸς Θεὸν ἐνώσιώς τε καὶ πίστεως, τῆς τοιαύτης ἐπιτεροῦς ὡς ἀληθῶς κατασκηνώσεως, τῷ Ἀαρῶν ἐμπρεπούσας μάλιστα, καὶ τοῖς ἱερατικῶν περιεβλημένοις ἀξίωσιν, ὡς μύρον ἐπὶ κεφαλῆς τὰς ἡγεμονικὰς εὐωδιάζον ἐνοσίας, καὶ μέχρι τῆς ἡσας αὐτῆς, εἴτουν ἐσχάτης κινήσεως. Ἐν τοιοῦτῳ γὰρ ἐνδικετήματι, καὶ τὴν εὐλογίαν, καὶ τὴν αἰώνιον ζωὴν ἐνετειλάτο Κύριος. Ταύτης οὖν ἡμεῖς τῆς προφητικῆς ὑποφωνήσεως ἀντεχόμενοι, τὴν παρούσαν ἀδελφικὴν ἰποιεσάμεθα συλλαβίαν, διὰ τὴν ἀγάπην τὰ ἑαυτῶν μὴ ζητήσαντες ἢ ἀξιοῦντες. Οὐ γὰρ τοῖς λοιδοροῦσιν, ἀντιλοιδορεῖσθαι καλὴν, οὐδὲ πατταλῶν, κατὰ τὴν θύραθεν παροιμίαν, ἐκκρούεσθαι πάτταλον. Ἄπαγε. Οὐ πρὸς ὑμῶν τὰ τοιαῦτα μὴ γένοιτο, οὐχ οὕτω νικᾶν, οὐχ τοῦ καθ' ἡμᾶς ἐιδὸς χθῆμεν σχήματος, ἀλλ' ἐν μακροθυμίας ὑπομονῇ καὶ πραότητι πνεύματος. Ὡσπερ γὰρ οὐ σκληρότητι, προφητικῶς εἰπεῖν, καθαίρεται τὸ μελάνθιον, οὐδὲ τῆς εἰρήνης ὁ νόστιμος ταῖς διακομίαις κερπός, διὰ τραχύτητος ἑμφα-

Sanctissimo et beatissimo fratri et consacerdoti, domino Theodoro Paulus indignus episcopus in Domino salutem.

Ecce quam bonum et quam jucundum, habitare fratres in unum (Psal. cxxxii): spiritali dico habitaculo, et concordia quæ in Deo est, et unitate fidei, hujus delectabilis secundum veritatem inhabitaculi, quæ videlicet in Aaron magis decorabatur, atque sacerdotalem induentibus dignitatem, sicut unguentum super caput, principalem intellectum irrigans, et usque ad ipsam extremam scientiam deducens. In hoc enim habitaculo benedictionem et æternam vitam promisit Dominus. Hujus igitur prophetica vaticinationis meritum amplectentes, præsentem fraternam syllabam exposuimus, nostra propter charitatem minime quærentes aut quæsituri. Nec enim detraherentibus bonum est detrudere, aut palo, secundum vulgarem fabulam, excutere palum. Absit. Non sunt nostra hæc. Avertat Divinitas, non sunt edocti habitus nostri ita vincere, sed in patientia longanimitatis, et spiritu humilitatis, quia sicut minime per duritiam, ut propheticè dicamus, purgatur nigella, ita nec pacis saporatus fructus intelligentiæ per

Ex epist. 1 Felicis III ad Acacium CP.

Significat motus Gregorianos, de quibus Theophanes anno 5 Constant. Barou., ann. 646.